

Peter Giannatos

Beter Schaken - Je Eerste Werkboek

Tactiek en matbeelden voor ambitieuze schakers – 759 Praktische Puzzels

New In Chess 2026

Inhoudsopgave

Voorwoord	7
Inleiding	10
Introductie	12
Deel I Algemene bordvisualisatie	23
Hoofdstuk 1 Ongedekte stukken slaan	24
Hoofdstuk 2 Aanvallers en verdedigers tellen	32
Hoofdstuk 3 Introductie verdedigen	41
Hoofdstuk 4 Verzameling matten in één	49
Deel II Introductie schaaktactiek	75
Hoofdstuk 5 Vorken	76
Hoofdstuk 6 Penningen	96
Hoofdstuk 7 Röntgenaanval	114
Hoofdstuk 8 Aftrekaanval	122
Hoofdstuk 9 Aftrekschaak en dubbelschaak	130
Hoofdstuk 10 Uitschakelen verdediger	141
Hoofdstuk 11 Tussenzet	149
Hoofdstuk 12 Lokken	157
Hoofdstuk 13 Overbelasting	167
Hoofdstuk 14 Röntgendekking	175
Hoofdstuk 15 Onderbreken	183
Hoofdstuk 16 Insluiten	191
Hoofdstuk 17 Verdedigen/dreigingen herkennen	199
Deel III Gevorderde matten en combinaties	211
Hoofdstuk 18 Verzameling matten in twee	212
Hoofdstuk 19 Thematische matten	234
Hoofdstuk 20 Combinaties/voorbereidingstactiek	275
Hoofdstuk 21 Afmaken als een wereldkampioen	304
Hoofdstuk 22 Top zes vrouwen aller tijden	322
Deel IV Oplossingen	328

Inleiding

Tijdens mijn talloze coachsessies, met duizenden beginnende schakers, is mij altijd duidelijk geweest dat er niet genoeg materiaal is om jonge spelers te helpen met het op vroege leeftijd ontwikkelen van bordvisie. Bordvisie, de gave om kansen op het schaakbord in te schatten en te berekenen, is de belangrijkste kwaliteit die een schaker kan leren. Hoe beter de schaker kan rekenen, hoe sterker hij of zij kan worden.

Iedereen raadt aan “tactiek te oefenen”, of misschien heb je iemand wel eens horen zeggen: “Schaken is 99% tactiek”. Het ontwikkelen van een tactische visie is inderdaad belangrijk, maar er zijn maar weinig bronnen die de opgaven zo uitputtend structureren dat het de bordvisie van de speler bevordert. De meeste pupillen lossen puzzels uit boeken of websites op die verder geen uitleg of structuur bieden. Dit werkboek streeft ernaar de bordvisie van de lezer stapsgewijs te ontwikkelen, door elk thema in hoofdstukken op te delen, waar nodig met extra opgaven ter illustratie.

Ook zijn er maar weinig “werkboeken” voor het ontwikkelen van bordvisie. Toen ik New In Chess berichtte over mijn plan dit boek te schrijven, heb ik specifiek aangegeven dat ik het als werkboek wilde formatteren. Zij zijn hier gracieus mee akkoord gegaan, al is het een verandering ten opzichte van hun andere uitgaves. Mijn wens om een traditioneel werkboek te schrijven is gebaseerd op het idee dat studenten hun bordvisie en tactisch gevoel kunnen ontwikkelen door een combinatie van lezen, schrijven en begrijpen. In de introductie ga ik hier verder op in.

Tot slot had ik een sterk verlangen om een werkboek te maken dat voor iedereen nuttig is. Een van de mooiste dingen aan het schaken is dat leeftijd geen rol hoeft te spelen in iemands speelsterkte. Tijdens mijn carrière heb ik achtjarigen gezien met dezelfde rating als spelers die al decennia schaken. De behoefte aan kwaliteitsmateriaal is ongeacht leeftijd of enige andere factor. Op welk moment de student ook begint met schaken, dit boek bevat alle nodige en fundamentele kennis om een betere bordvisie te ontwikkelen.

Ik had dit boek jaren geleden graag zelf tot mijn beschikking gehad, en ik hoop dat het coaches en studenten voorziet van de middelen om een fundamenteel gevoel voor mat- en tactische patronen te ontwikkelen. Ik heb er alle vertrouwen in dat studenten, van alle leeftijden, die met toewijding de problemen oplossen en de toelichtingen lezen, een drastische verbetering van hun bordvisie, en daarmee hun spel als geheel, tegemoet kunnen zien.

Voor wie is dit boek geschreven?

Voor iedere student die de regels van het spel kent maar moeite heeft met het visualiseren van kansen op het bord. De enige aanname is dat de student de fundamentele basisprincipes van het spel kent: hoe de stukken bewegen, hoe je het bord opzet, schaak, schaakmat, pat, en de speciale regels (rokeren en en passent slaan).

Dit werkboek is zeer geschikt voor spelers:

- Zonder rating;
- Met een rating van onder de 1000 in klassieke toernooien.
- Met een rating van onder de 1300 in online schaken.

Door alle toelichtingen te lezen en de oefeningen te maken, leert de student:

1. Tactische stellingen meer gestructureerd op te lossen.
2. De patroonherkenning te verbeteren.
3. Het probleemoplossingsproces te verfijnen.
4. De algemene visie van het bord te verbeteren.
5. Beter te schaken.

Peter Giannatos

Charlotte, North Carolina, Verenigde Staten

Mei 2021

Introductie

Het doel van dit boek

Voordat je als schaker serieuze vooruitgang kunt boeken, moet je eerst een betere bordvisie ontwikkelen. Bordvisie is noodzakelijk om te groeien als schaker, op elk niveau. Om als speler beter te worden, zal de nadruk altijd liggen op het verbeteren van je bordvisie en berekeningen. Als je eenmaal de nodige tactische basis hebt, kun je verder groeien door jezelf te dwingen nog dieper te rekenen. Voor elke schaker, ook voor mijzelf, is diep en nauwkeurig rekenen altijd een verbeterpunt. Hoe ervaren je ook bent als schaker, er is altijd ruimte om je bordvisie te verbeteren.

Strategie, het andere element van het schaakspel, komt in dit boek niet voor. Het is beter om eerst te leren hoe je het bord moet visualiseren. Strategische ideeën zijn belangrijk, maar vergen enorme nauwkeurigheid en bordvisie om ze succesvol uit te voeren. Voordat jij je verder verdiept in schaakstrategie, moet je eerst leren om je leger te leiden.

Dit boek heeft als doel jou te helpen je gedachten te ordenen en tactische situaties beter te benaderen. Daarnaast zal de organisatie en herhaling van concepten je helpen om patronen beter te onthouden, wat noodzakelijk is om je visie van het bord als geheel te verbeteren.

Delen van het boek

- **Deel I – Algemene bordvisualisatie**
  - Dit deel gaat over fundamentele concepten die te maken hebben met bordvisie: ongedekte stukken slaan, aanvallers en verdedigers tellen, simpel verdedigen, en schaakmat geven in één zet.
- **Deel II – Introductie van tactische visie**
  - Tactiek is een vaak verrassende en abstracte manier om voordeel te behalen. Elke tactische wending krijgt een eigen hoofdstuk met bijbehorende opgaven. Om te zorgen dat jij je niet helemaal verliest in alleen maar winnende zetten, heb ik ook een hoofdstuk over verdedigen toegevoegd.
- **Deel III – Wat moeilijker vormen van schaakmat en combinaties**
  - Het laatste deel focust op winnen in twee of meer zetten. In dit deel oefen je mat in twee, leer je gevorderde matpatronen en oefen je combinaties. Dit deel van het boek heeft als doel om alle concepten uit de eerste twee delen bij elkaar te brengen. Als je verschillende patronen en combinaties kunt omtoveren naar winnende zettenreeksen, is dat de laatste stap van beginnende naar gevorderde toernooispeler.

Wat is er anders aan dit boek?

- De hoofdstukken zijn in twee delen verdeeld: een begeleid oefendeel en een toetsdeel.
  - In het begeleide oefendeel help ik je bij het oplossen van opgaven door erop te wijzen waar je in elke stelling op moet letten. Dit helpt jou bij het onthouden van de specifieke patronen van dat hoofdstuk. Als ik vind dat ik je wel genoeg heb geholpen, mag je het alleen proberen in het toetsdeel.
- Elk hoofdstuk heeft een specifiek thema.
  - Er is een stevige hoeveelheid opgaven per onderwerp. Het herhalen van patronen is noodzakelijk om te leren. Ik heb per onderwerp zoveel opgaven toegevoegd als mij noodzakelijk leek om de concepten goed onder de knie te krijgen.
- Een plek om je antwoorden op te schrijven.
  - In dit boek moet jij al je antwoorden volledig in schaaknotatie opschrijven. Dat betekent: zowel jouw zetten als die van je tegenstander. Een reden hiervoor is dat het jou helpt om het noteren te oefenen. Een andere, misschien belangrijkere reden is dat het jou dwingt om na te denken over de zetten van je tegenstander, en niet alleen over die van jezelf. Dat je zowel de winnende zet moet vinden als de beste verdediging, zal je drastisch beter maken in het visualiseren en het rekenen.

Hoe je dit boek moet gebruiken

- Je moet de concepten in dit boek in de gegeven volgorde leren;
- Lees altijd de tekst en de voorbeeldopgave aan het begin van het hoofdstuk;
- Los elke opgave in het hoofdstuk op voordat je kijkt naar de antwoorden;
- Geef jezelf minimaal vijf minuten om een opgave op te lossen, voordat je die overslaat;
- Als je een opgave fout hebt of de oplossing niet kunt vinden, zet de stelling dan op een fysiek bord op en probeer het nog eens;
- Schrijf je complete antwoorden op in het boek.

Bordvisie

Ik definieer bordvisie als volgt:

1. Kunnen zien en bijhouden hoe de stukken verplaatst worden tijdens een serie zetten;
2. Kunnen zien hoe het bord eruit zal zien na een serie zetten.

In de schaakliteratuur wordt bijna geen aandacht besteed aan het verbeteren van de bordvisie bij beginnende en gevorderde spelers. Te vaak worden fundamentele concepten door schaakauteurs als bekend verondersteld. Als coach vind ik niets belangrijker dan het goed leren van de basis.

Het belang van tactiek

Tactiek heeft als doel een voordeel te bereiken, of te voorkomen dat je tegenstander voordeel bereikt. Tactische wendingen zijn vaak abstract en makkelijk te missen, omdat ze niet altijd voor de hand liggen. Een succesvolle tactische combinatie kan leiden tot directe winst, bijvoorbeeld door schaakmat, of tot materiaalwinst. Tactiek kan ook gebruikt worden om te voorkomen dat je tegenstander de partij wint.

Kanttekening voor coaches

Leren kan op de volgende vier manieren:

1. Visueel;
2. Luisterend;
3. Tastbaar (praktisch);
4. Door lezen en schrijven.

Het voornaamste verschil in aanpak tussen dit boek en andere boeken, is dat de leerling de antwoorden kan opschrijven. Dat zou ik leerlingen sowieso altijd laten doen, tenzij ze nog niet kunnen lezen of schrijven. Een leerling ontwikkelt analytisch begrip door herhaaldelijk stellingen te bekijken en te proberen die te begrijpen. Vervolgens ontwikkelt de leerling zich woordelijk door de gegeven hints (lezend) en het moeten noteren (schrijvend). Wat dit boek educatief waardevol maakt, is dat de leerling zowel analytisch als woordelijk begrip ontwikkelt. De kracht van deze twee aspecten is algemeen bekend in educatieve kringen.

Het onderzoek *Read to Write*, door Graham & Hebert (2010), wijst uit dat 'uit de resultaten blijkt dat het laten uitschrijven van leesmateriaal de leerling beter leert lezen.' Later in dezelfde paragraaf voegen de auteurs daaraan toe: 'Het beantwoorden van vragen kan verbaal gebeuren, maar er ligt meer waarde in het uitschrijven. Het moeten opschrijven van antwoorden maakt die makkelijker te onthouden, omdat het uitschrijven dient als tweede herhaling.'

Citaat uit: *Read to Write*, door Graham & Hebert, 2010

Als een thema is geïntroduceerd bij de leerling, laat je die alle oefeningen in het hoofdstuk oplossen voordat jullie verder gaan. Zet voor elke opgave die de leerling niet kan oplossen een fysiek schaakbord op en geef een hint. Het fysiek opzetten van een stelling (tastbaar) kan enorm leerzaam zijn, omdat het een ander perspectief biedt (visueel). Op het gebied van luisterend leren kan ik met een fysiek boek uiteraard weinig bereiken. Dit werkboek zal uiteindelijk waarschijnlijk wel op Chessable belanden, met een begeleidende videocursus voor de luisterende leerling. Ik hoop dat je dit boek nuttige bron vindt voor je leerlingen. Ik ben al een decennium bezig met het aanleren van de basis aan studenten. Het is moeilijk te omschrijven hoe graag ik toen een hulpmiddel als dit tot mijn beschikking had

gehad. Je leerlingen zullen fundamentele concepten en patronen van het tactisch rekenen aanleren door het doorwerken van dit boek.

Algemeen advies voor leerlingen

Schaken is leuk om te doen en te leren, maar ook moeilijk. Je zult altijd blijven studeren. De meesten van ons willen wel beter leren schaken, en ik kan je zeggen dat er maar één manier is om dat voor elkaar te krijgen: –door hard werken. Ik heb nog nooit een leerling gehad die wel hard werkte, maar toch niet beter werd. Natuurlijk is er een plafond, zoals bij de meeste dingen. We hebben allemaal nog genoeg te leren voordat we onze grens bereiken.

In dit boek richten we ons op de fundamentele bouwstenen van de bordvisie: mat en tactiek. Als ik één gegarandeerde manier kan aanbevelen om beter te worden, is het wel om te oefenen met mat en tactiek. Gelukkig heb je het juiste boek in handen om daar meteen mee te beginnen!

Nadat je dit boek uit hebt, moet je blijven doorgaan met het verbeteren van je tactisch vermogen en je rekenvaardigheid. Er zijn altijd nieuwe patronen te leren. Maar dit boek geeft je de fundamentele vaardigheden om elke stelling tactisch te onderzoeken.

Ik hoop van harte dat jij je zult vermaken met dit boek, en ik weet zeker dat je er iets van zult opsteken. Ga gronding door elk hoofdstuk heen en raffel niks af. Fouten maken mag, maar je moet zorgen dat je begrijpt waarom jouw antwoord fout is, voordat je naar de volgende opgave gaat. Als jij je helemaal inzet voor dit boek, en elke opgave serieus probeert op te lossen, heb ik er vertrouwen in dat jij na afloop het tactisch inzicht zult hebben van in ieder geval ratingniveau 1000. Veel plezier, word beter, en vertel me jouw succesverhalen, als je door het boek heen bent!

Termen en algemene kennis

Algebraïsche schaaknotatie

K = Koning

D = Dame

T = Toren

L = Loper

P = Paard

x = slaat

+ = schaak

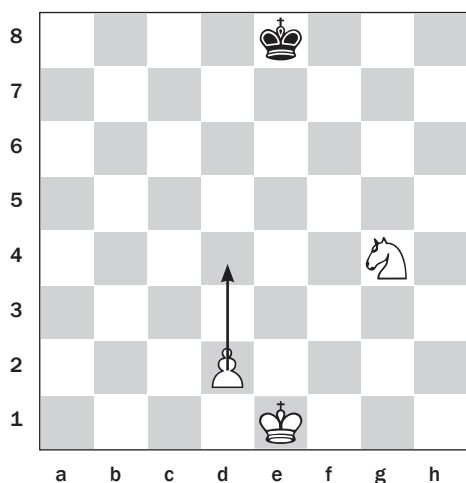
= schaakmat

0-0 = korte rokade

0-0-0 = lange rokade

Merk op: zetten zonder hoofdletter aan het begin zijn pionzetten.

Notatievoorbeeld 1

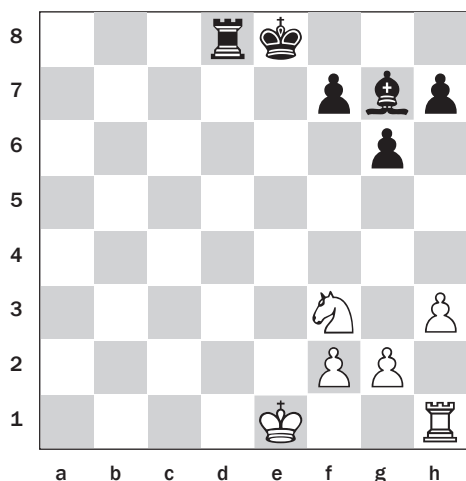

Als wit een pionzet wil doen zoals hierboven, ziet de notatie er als volgt uit:

1.d4

Onthoud dat er bij pionzetten geen hoofdletter in de notatie staat. Alleen het veld van bestemming hoeft te worden opgeschreven. Velden worden altijd weergegeven met een kleine letter.

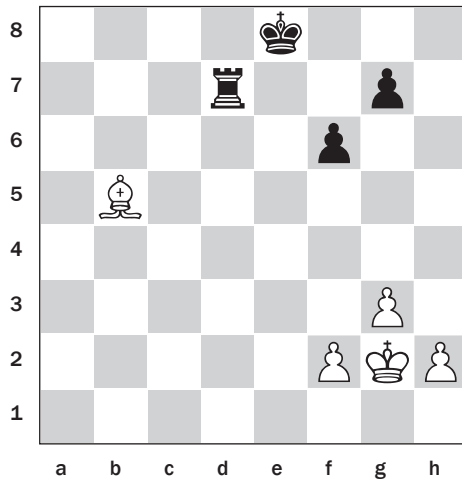
Notatievoorbeeld 2

Stel dat wit hier zou willen rokeren. Dan zou de notatie er als volgt uitzien:

1.0-0

Omdat wit kort heeft gerokeerd, is de notatie 0-0. Als wit lang rokeert, is de notatie 0-0-0.

Notatievoorbeeld 3

Als wit hier de toren op d7 wil slaan, is de notatie:

1.Lxd7+

Omdat er een stuk geslagen wordt, schrijft de witspeler een x. Daarnaast staat zwart schaak, dus er is ook een + toegevoegd. Merk ook op dat de L, voor looper, met een hoofdletter wordt geschreven. Het stuk waarmee je zet, wordt altijd met een hoofdletter geschreven, het veld van bestemming met een kleine letter.

Relatieve waarde van de stukken

Koning = Oneindig

Dame = 9

Toren = 5

Loper = 3

Paard = 3

Pion = 1

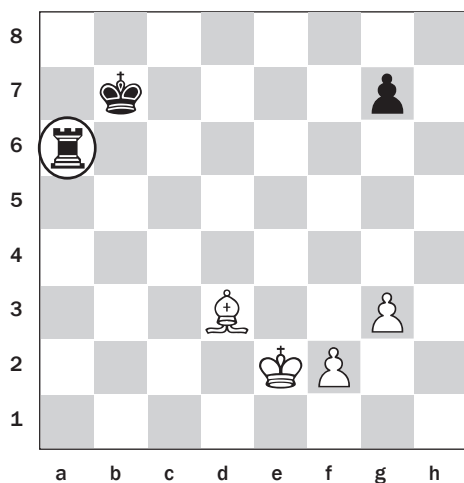
De dame en de toren worden **zware stukken** genoemd. De looper en het paard zijn **lichte stukken**.

Het is extreem belangrijk om de waarde van de stukken goed te kennen. In het begin is het normaal dat je enorm gehecht bent aan je stukken en dat je probeert om ze allemaal op het bord te houden – maar dat is onmogelijk.

Het is normaal dat schaakstukken met elkaar in gevecht raken. Je zult tijdens een schaakpartij regelmatig stukken slaan of ruilen. Daarbij is het nuttig om de waarde van de stukken goed te kennen, om zo de juiste stukken te ruilen. Je moet ruilen niet zien als het ‘verliezen’ van stukken. Je ‘verliest’ alleen als je stukken op een slechte manier ruilt.

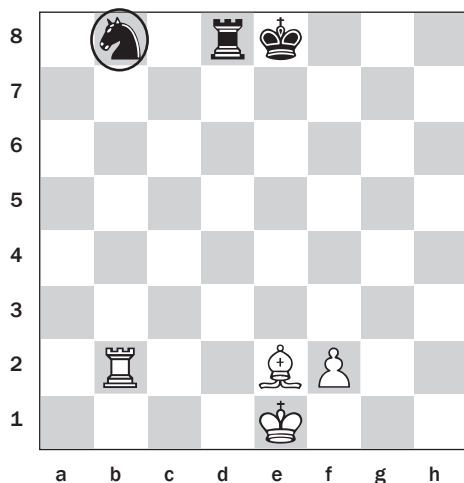
Laten we nog een paar voorbeelden bekijken:

Voorbeeld 1

In dit voorbeeld kan wit de toren op a6 slaan. De toren op a6 staat gedekt door de koning, wat betekent dat wit in dit voorbeeld een looper tegen een toren kan ruilen. Dit is een voordelige ruil voor wit, want wit slaat 5 punten, zwart maar 3. Wit moet het kwijtraken van de looper dus niet zien als een ‘verlies’, maar juist als een groot gewin.

Voorbeeld 2

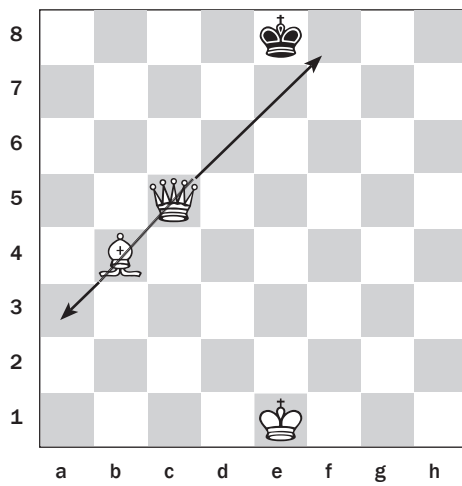
In dit voorbeeld kan wit het paard op b8 slaan. Het paard op b8 wordt gedekt door de toren op d8. Dit is een ruil die wit niet wil, want daarbij zou hij materiaal verliezen. Als wit het paard zou slaan, zou hij een toren (5 punten) ruilen voor slechts een paard (3). Dit is een nadelige ruil en moet dus worden vermeden.

De waarde van de stukken is relatief, en dat heeft een reden: in speciale omstandigheden kunnen ze meer of minder waard zijn. Toch zijn de gegeven waarden in de meeste gevallen wel van toepassing, en moet je daar doorgaans van uitgaan.

Schaaktermen die in dit boek vaak terugkomen

Aanval – Wanneer een stuk geslagen dreigt te worden.

Batterij – Wanneer twee stukken met elkaar samenwerken over dezelfde lijn, rij of diagonaal (zie onderstaand diagram).

De kwaliteit – De kwaliteit is het verschil tussen een licht stuk (een paard of een loper) en een toren. Als de witspeler bijvoorbeeld een loper verliest maar een toren slaat, heeft wit ‘een kwaliteit gewonnen’.

Materiaal – Het aantal stukken en pionnen dat je hebt.

Kanttekening: Materiaal is in het schaakspel niet allesbepalend, maar het blijft een extreem belangrijke factor. Als al het andere verder gelijk is, heb je een grotere kans om te winnen wanneer je een materieel overwicht hebt. Over het algemeen beschouwen we een voordeel van 2 of meer punten als winnend (zie de waarden van de stukken op pagina 17).

‘Hangen’ – Als een stuk aangevallen staat en ongedekt is, zeggen we dat het stuk ‘hangt’. Voorbeeld: ‘De loper op e4 hangt’.

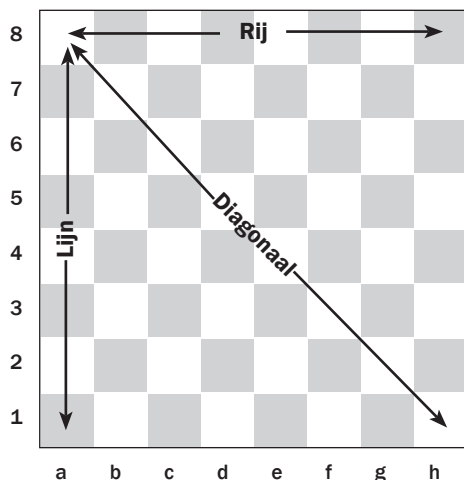
Ruilen – Het slaan van een stuk in ruil voor een ander stuk.

Het schaakbord

Diagonaal – Schuine lijn van velden met dezelfde kleur.

Lijn – Kolom van velden van bovenaan het schaakbord naar beneden. Lijnen worden aangegeven met letters.

Rij – Reeks velden van links naar rechts. Rijen worden aangegeven met cijfers.

Oplostips voor in het werkboek

Zoek bij het oplossen van de problemen in dit boek, vooral in de Delen II en III, naar zetten die iets afdwingen. Dit zijn zetten die:

1. Schaak geven;
2. Iets slaan;
3. Iets dreigen.

In elke stelling moet je kijken of je **schaak** kunt geven. Schaak geven is het meest dwingend van allemaal. Op zich is er niets sterk of zwak aan, maar omdat een schaak je tegenstander dwingt te reageren, is het makkelijker om te berekenen wat er daarna gebeurt. Je moet dus ook in de gaten houden of je eigen koning kwetsbaar is voor schaak.

Het **slaan** van stukken is om dezelfde reden belangrijk. Slaan is de op-een-na meest dwingende soort zet. Over het algemeen kun je verwachten dat, als jij een stuk slaat, je tegenstander jouw stuk zal terugslaan. Anders blijft je tegenstander materiaal achter.

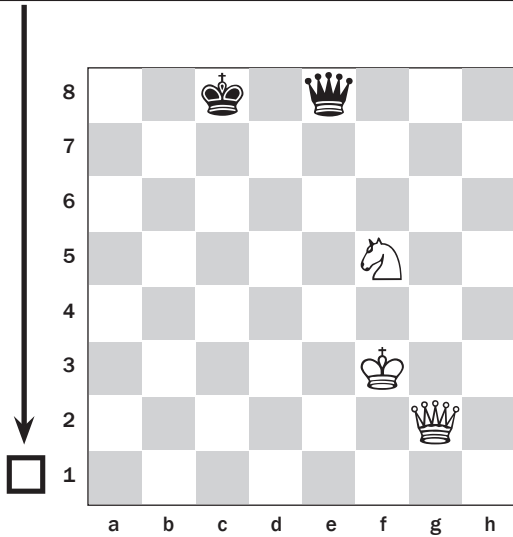
Dreigingen kun je creëren door stukken of velden aan te vallen op een manier die je tegenstander niet kan negeren, omdat je anders een winnend voordeel krijgt. Meestal is je tegenstander gedwongen te reageren. Dreigingen kunnen dus ook als dwingende zetten worden gezien.

Naast de hierboven genoemde dwingende zetten, heeft het ook zin om te letten op **ongedekte stukken**. Bij veel schaakwendingen wordt er materiaal gewonnen omdat er stukken niet goed gedekt staan. Wat ons brengt bij het eerste hoofdstuk, genaamd 'Ongedekte stukken slaan'.

Jij moet bij iedere tactische opgave zoeken naar dwingende zetten. Maak een ezelsoor in deze pagina en kom hier zo vaak als nodig terug!

Hoe je de opgaven moet oplossen

Het vierkant in de linkerbenedenhoek geeft aan wie er aan zet is. Een wit vierkant betekent wit aan zet, een zwart vierkant betekent zwart aan zet.

Kolom voor
zetten van wit

Kolom voor
zetten van zwart

Antwoord:

1. _____

2. _____

VOORBEELD: Schrijf een antwoord op dat het idee achter de zet laat zien. Gebruik alle antwoordvakken die er staan.

Hier worden hints gegeven bij de begeleide oefenopgaven.

Zorg dat je altijd een compleet antwoord geeft door in ieder antwoordvak een zet te schrijven. Als dit er meer dan één is, moet je dus jouw zet opschrijven, gevolgd door de zet die je denkt dat je tegenstander zou doen. Ik heb bij iedere opgave precies zoveel antwoordvakken gezet als mij nodig lijkt om de opgave te begrijpen.

HOOFDSTUK 4

Verzameling van matten in één

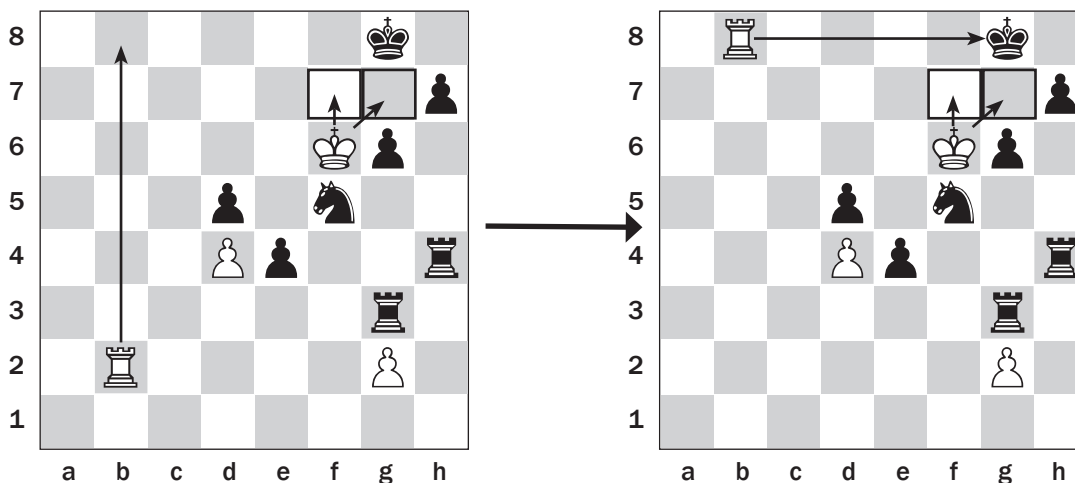
Schaakmat betekent het einde van de partij. Er is geen vaardigheid belangrijker dan het uitdelen van de beslissende klap. In dit hoofdstuk leer je mat te geven in één zet.

De matten in dit hoofdstuk zijn in vier groepen onderverdeeld:

1. Basismatten;
2. Ondersteunde of gedekte matten;
3. Matten met een batterij;
4. Matten op de achterste rij.

Basismatten

In dit deel geef je mat met een stuk dat op veilige afstand van de vijandige koning staat. In onderstaand voorbeeld houdt de witte koning de zwarte gevangen op de achterste rij. De witte toren kan de koning vanaf b8 aanvallen en schaakmat geven. Laten we een kijk nemen:

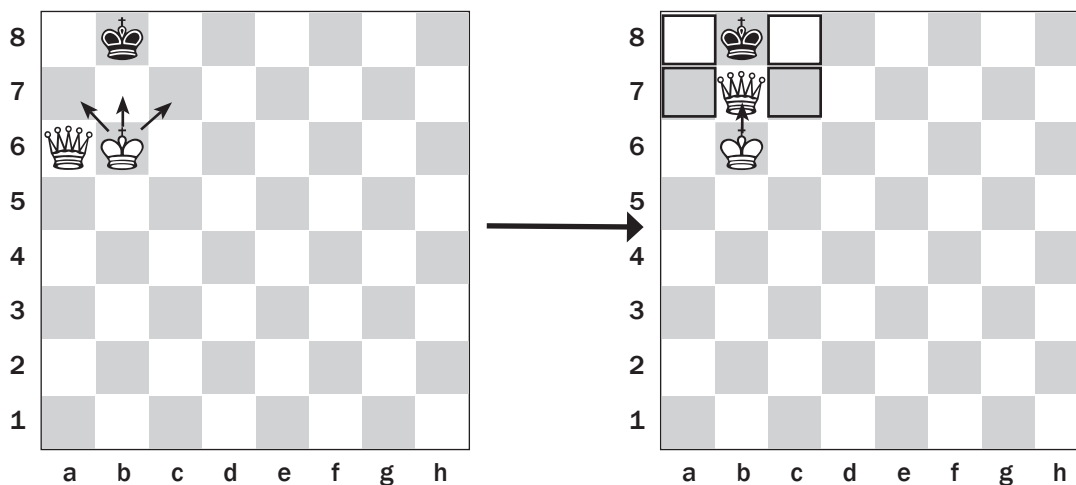

1.Tb8# (zie diagram 2)

De toren valt de koning aan op de achtste rij, van veilige afstand; de witte koning zorgt dat zwart niet naar de zevende rij kan - schaakmat.

Ondersteunde/gedekte matten

Bij een ondersteund of gedekt mat kun je van een hele korte afstand schaak geven, en staat het schaak gevende stuk gedekt, zodat de koning het niet kan slaan. Laten we kijken naar het volgende voorbeeld:

De witte koning dekt de velden a7, b7 en c7. De witte koningin kan op alle drie de velden schaak geven, omdat ze gedekt staan:

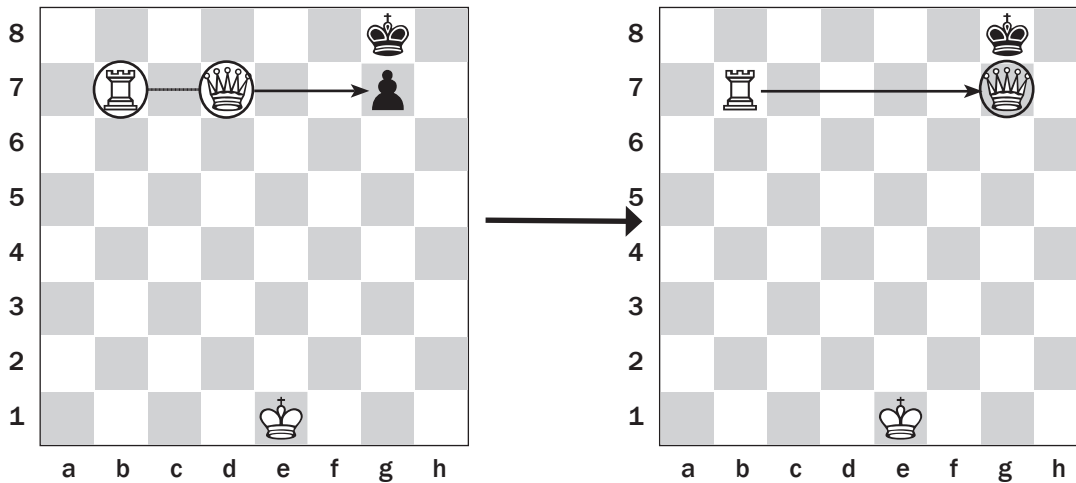
1.Db7# (zie diagram 2)

Schaakmat! De witte koning dekt de koningin en daarom kan de zwarte koning die niet slaan. De koning is in dit geval de 'ondersteuner'. Zoals je in dit gedeelte van het hoofdstuk zult zien, kunnen alle stukken de rol van ondersteuner aannemen.

Matten met een batterij

Je hebt een batterij als twee stukken zich in dezelfde richting (lijn, rij of diagonaal) bewegen. Als dit leidt tot schaakmat, heb je een mat met een batterij. Mat met een batterij is een vorm van ondersteund mat.

Kanttekening: als je stukken in een batterij staan, dekken ze elkaar en vallen ze als twee aanvallers samen aan!

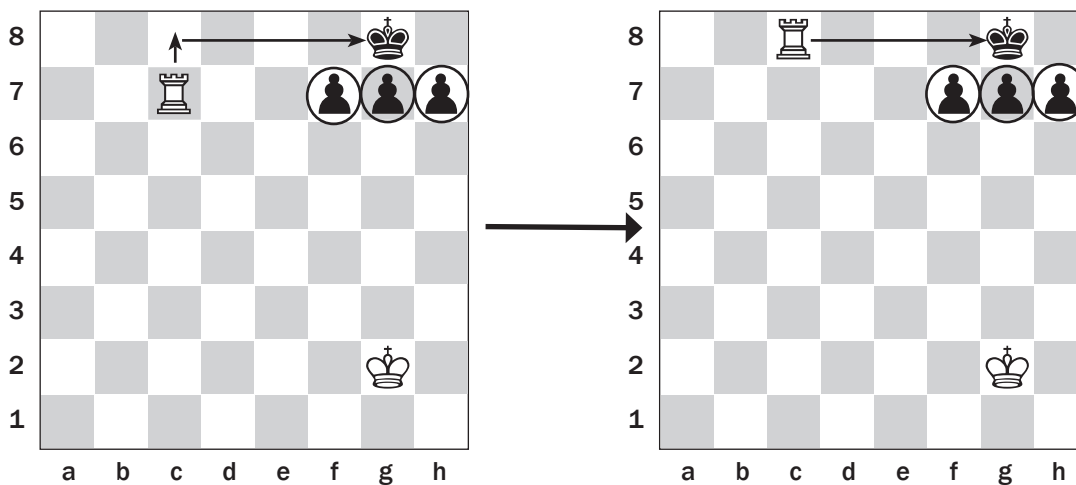
De toren en koningin staan samen op de zevende rij. Omdat toren en dame allebei horizontaal kunnen bewegen, dekken ze elkaar als een batterij. Met de juiste zet kan wit de partij beëindigen door een mat:

1.Dxg7# (zie diagram 2)

Merk op dat de toren de dame dekt (ondersteunt), zodat die niet door de koning geslagen kan worden.

Matten op de achterste rij

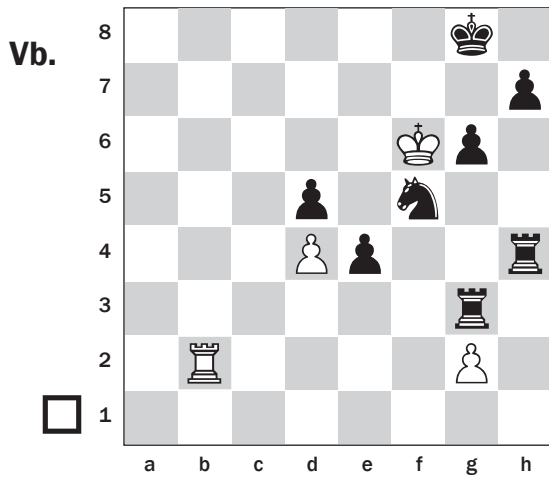
Mat op de achterste rij is een veelvoorkomend mat, waarbij een toren of dame de koning op de achterste rij aanvalt en de koning niet van die rij af kan doordat zijn eigen stukken op de rij ervoor staan. Over het algemeen is het goed om een pionnenschild voor je koning te hebben. Maar als dat pionnenschild niet bewogen heeft, blokkeert het de koning, wat mat op de achterste rij ('achter de paaltjes') mogelijk maakt.

De beste zet voor wit is **1.Tc8#** (zie diagram 2).

De witte toren valt de 8ste rij aan en de zwarte koning zit gevangen door zijn eigen pionnen, met mat als gevolg. Mat op de onderste rij komt vaak voor en het is belangrijk om dit patroon in je achterhoofd te houden. Later in dit boek komen we moeilijkere versies van dit mat tegen.

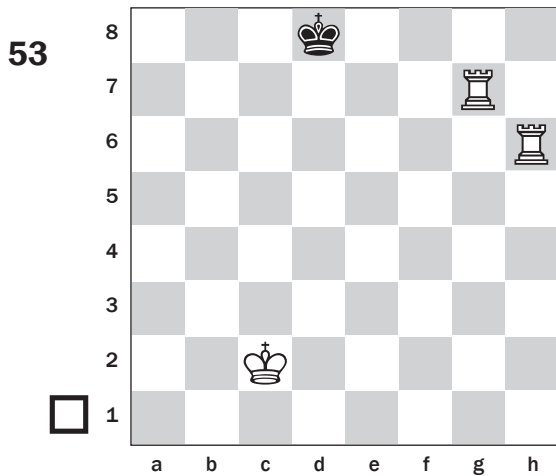
Basismatten in één – begeleide oefening

Antwoord:

1. Tb8#

VOORBEELD: Schrijf een antwoord op dat het idee achter de zet laat zien. Gebruik alle antwoordvakken die er zijn.

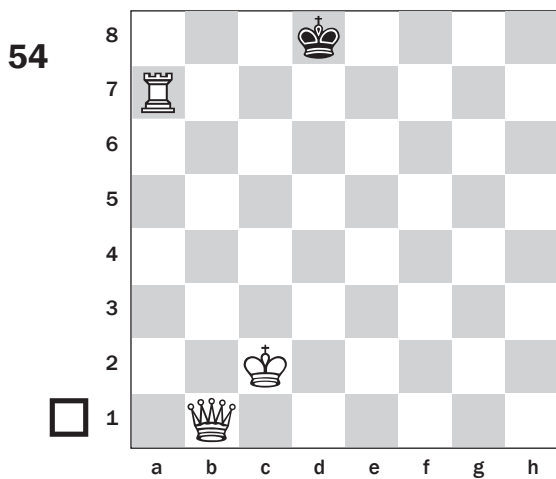

Antwoord:

1. _____

HINT

Dit is het einde van een schaakmat dat het 'laddermat' of de 'grasmaaier' heet. De witte toren op g7 zorgt ervoor dat de zwarte koning niet naar voren kan. Wat moet wit doen?

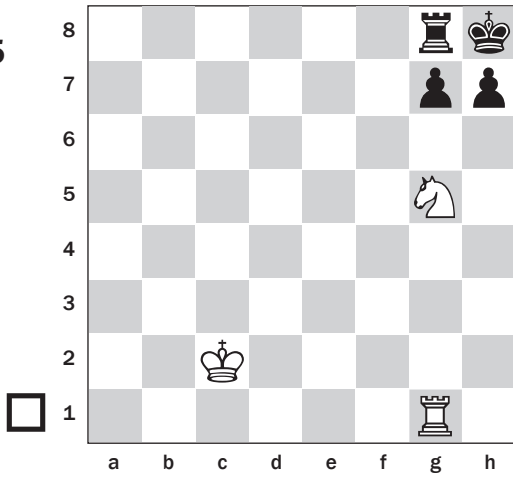
Antwoord:

1. _____

HINT

Op dezelfde manier als in het vorige voorbeeld houdt de witte toren de zwarte koning vast op de achterste rij. Gebruik al je stukken!

55

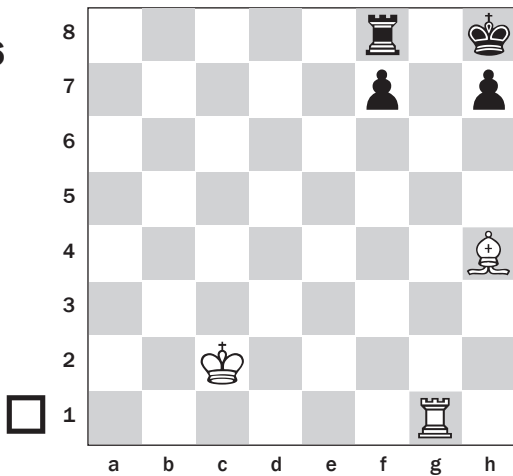
Antwoord:

1. _____

HINT

De zwarte koning wordt omringd door zijn eigen stukken en kan niet bewegen. Want kan wit doen?

56

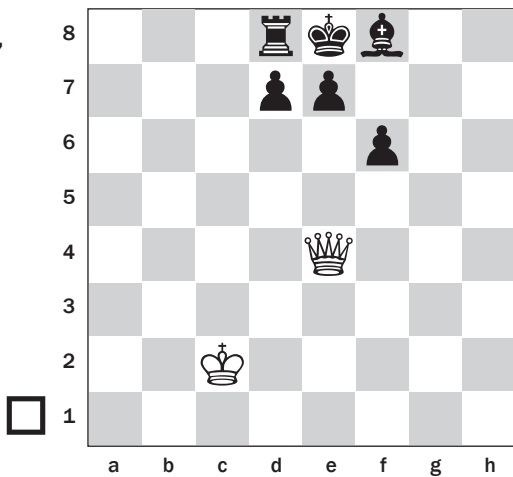
Antwoord:

1. _____

HINT

De witte toren snijdt de zwarte koning af. Hoe kan wit de partij beslissen?

57

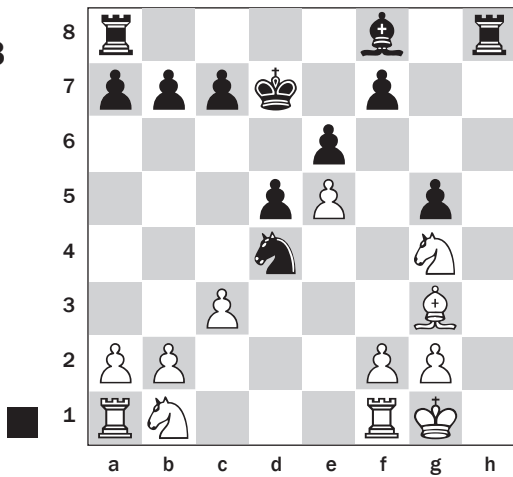
Antwoord:

1. _____

HINT

Zwart heeft de f-pion opgespeeld en daardoor de koning kwetsbaar gemaakt via een bepaalde diagonaal.

58

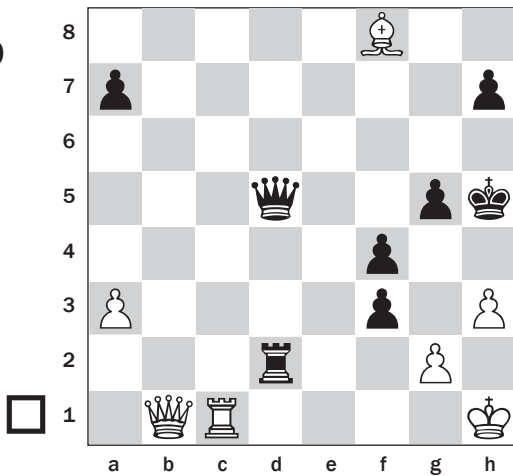
Antwoord:

1. _____

HINT

De zwarte toren valt de hele h-lijn aan.
De witte koning kan geen zet doen.
Wat moet zwart spelen?

59

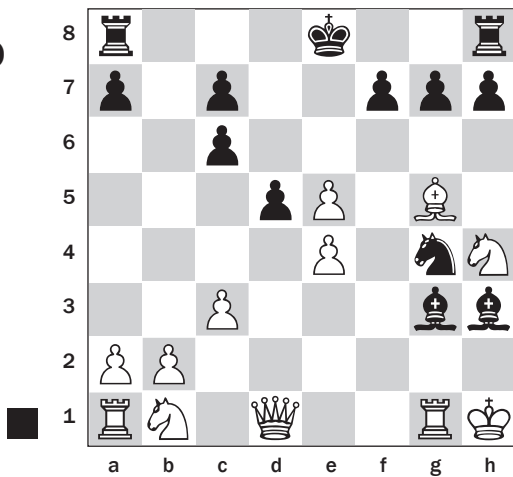
Antwoord:

1. _____

HINT

Dames zijn sterk over lange afstanden.
Bekijk het hele bord en vind het mat!

60

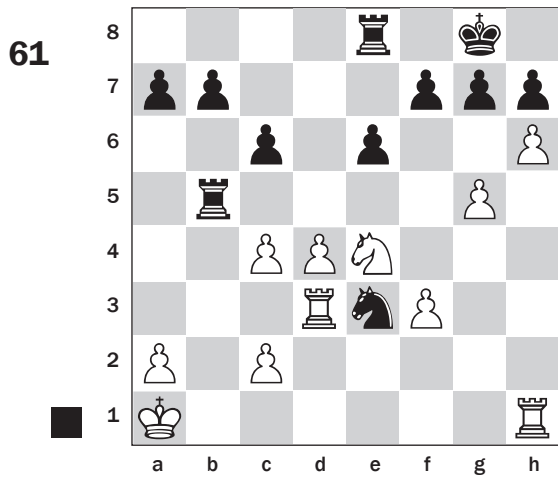
Antwoord:

1. _____

HINT

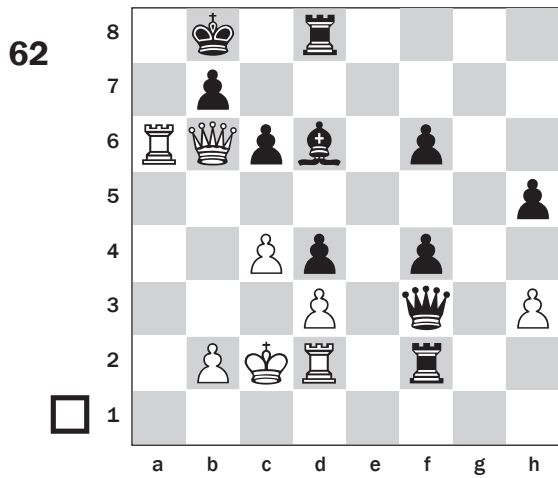
De zwarte lopers houden de koning
gevangen, maar de koning staat niet
aangevallen. Gebruik een ander stuk
om de partij af te maken.

Basismatten in één – toets

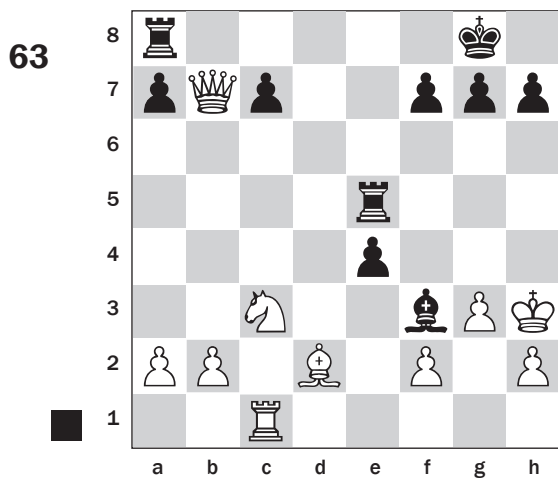
Antwoord:

1. _____

Antwoord:

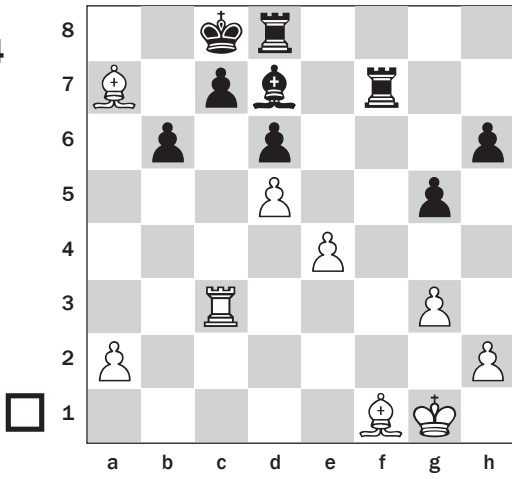
1. _____

Antwoord:

1. _____

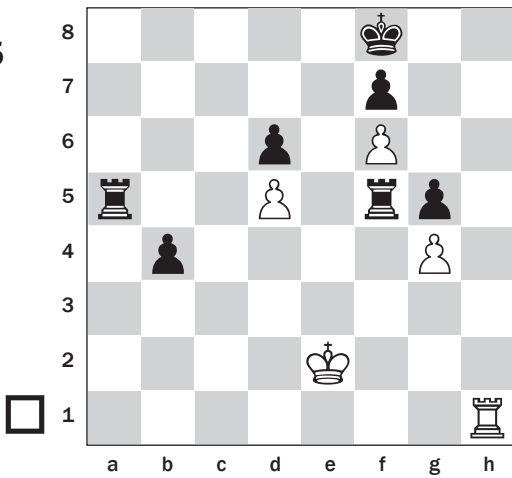
64

Antwoord:

1. _____

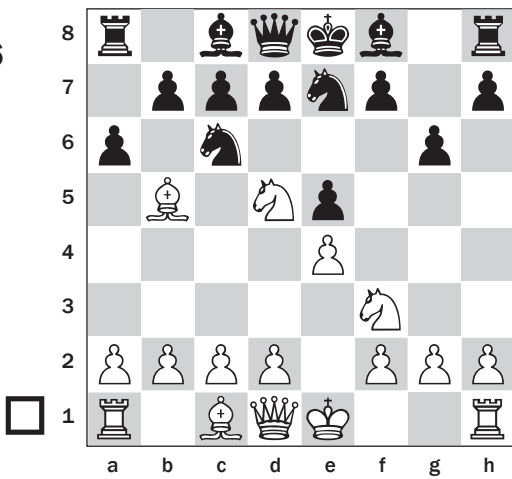
65

Antwoord:

1. _____

66

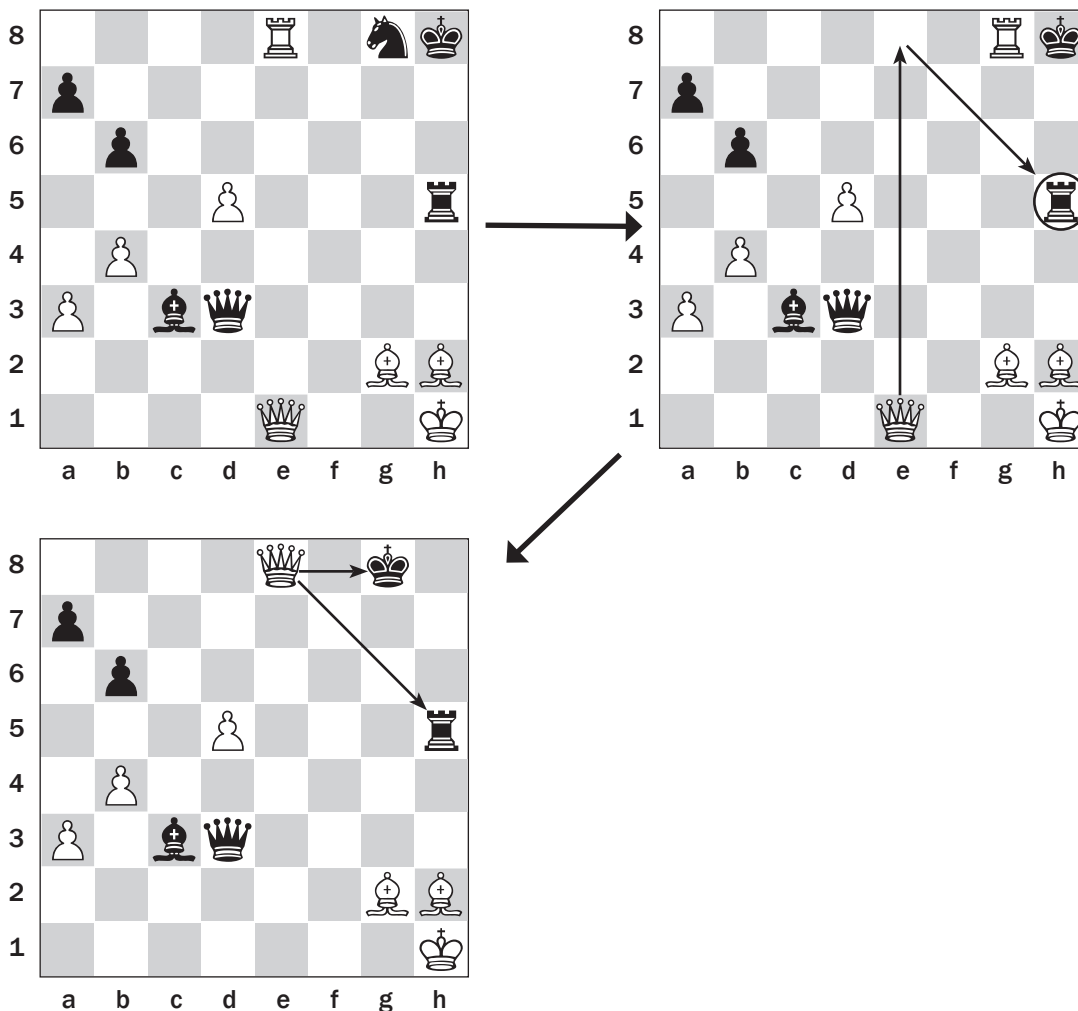

Antwoord:

1. _____

Combinaties/voorbereiding op een tactische wending

Dit hoofdstuk toetst hoe goed je alle ideeën, tactieken en patronen die je hebt geleerd kunt hanteren. In schaken noemen we de mix van meerdere thema's 'combinaties'. In dit hoofdstuk moet je jezelf tot een hoger niveau brengen. Het doel van iedere schaker is om dieper te kunnen rekenen. Ik ga proberen je daar in dit hoofdstuk mee te helpen. Bij iedere oefening staat een hint. Laten we kijken naar voorbeelden van stellingen die je in dit hoofdstuk zult oplossen:

Wit ziet dat de toren op h5 ongedekt staat, en begint met een tijdelijk offer:

1.Txg8+ (zie diagram 2)

Wit wil de koning naar g8 lokken om een vork op te zetten.

2...Kxg8 3.De8+ (zie diagram 3)

Dit was het idee! Wit gaf een toren (5) in ruil voor een paard (3), maar krijgt nu een hele toren (5) terug. Nadat de rookwolken zijn opgetrokken, staat wit een looper voor:

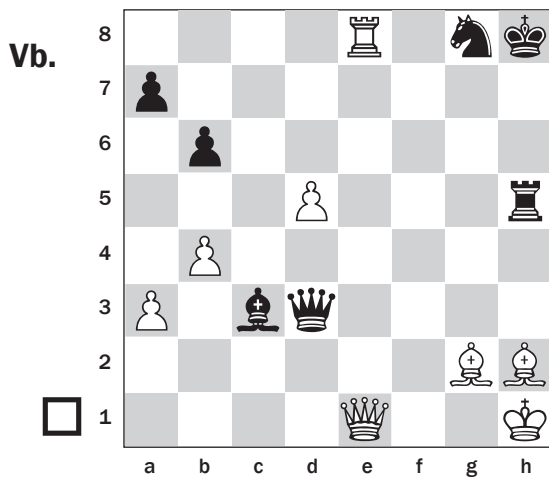
3...Kg7 4.Dxh5

Met een vork, voorbereid met een lokzet, heeft wit winnend voordeel verkregen.

Net zoals in de andere hoofdstukken is het doel om winnend voordeel te krijgen. Soms betekent dat mat, soms moet je materiaal winnen.

Dit hoofdstuk is anders dan de tactiekhoofdstukken in Deel II van dit boek. In dit hoofdstuk moet je de tactische wending eerst voorbereiden, hij zit er niet op de eerste zet in. Gebruik de hints en blijf alert op de meest dwingende zetten: schaak, slaan, en dreigingen.

Combinaties/voorbereiding op een tactische wending

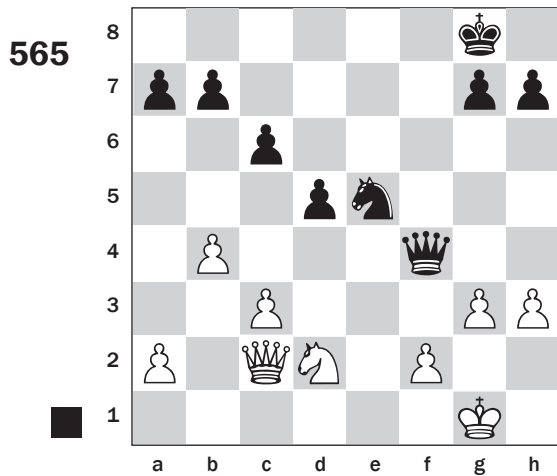

Antwoord:

1. Txg8+   Kxg8

2. De8+

VOORBEELD: Schrijf een antwoord op dat het idee achter de zet laat zien. Gebruik alle antwoordvakken die er staan.

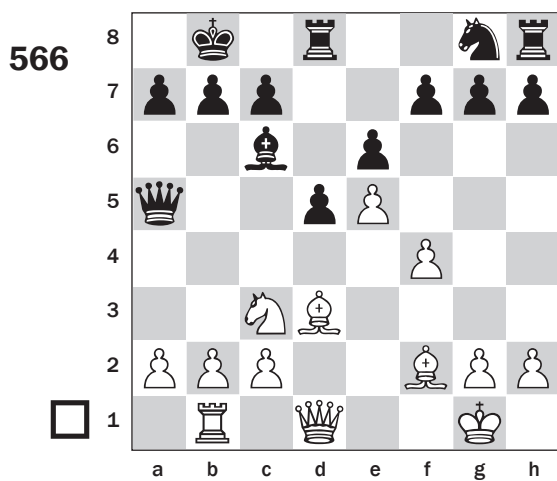
Antwoord:

1. _____

2. _____

HINT

Bereid een paardvork voor met een lokzet.

Antwoord:

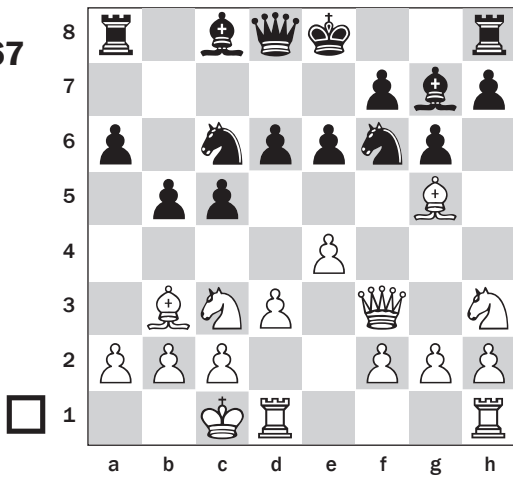
1. _____

2. _____

HINT

De dame op a5 lijkt onhandig gepositioneerd, want de witte lopers controleren veel velden op de damevleugel. Kan wit de dame insluiten?

567

Antwoord:

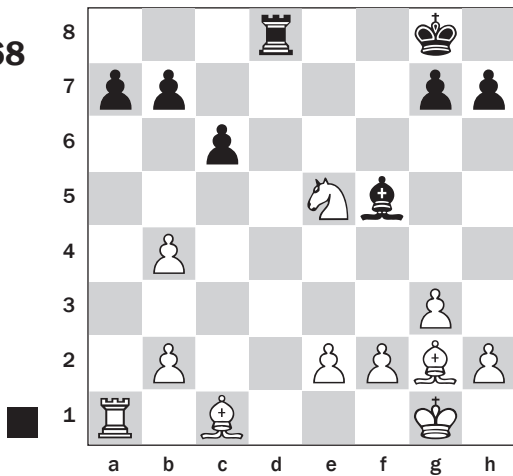
1. _____

2. _____

HINT

Het paard op c6 staat ongedekt en de toren op a8 ook! Gebruik een aftrekaanval om materiaal te winnen.

568

Antwoord:

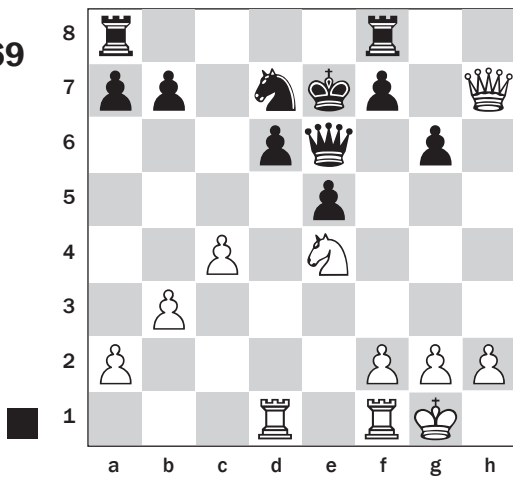
1. _____

2. _____

HINT

De achterste rij is zwak, maar de partij is nog niet voorbij. Maak gebruik van de zwakke achterste rij en pas het idee 'aanval op gepend stuk' toe.

569

Antwoord:

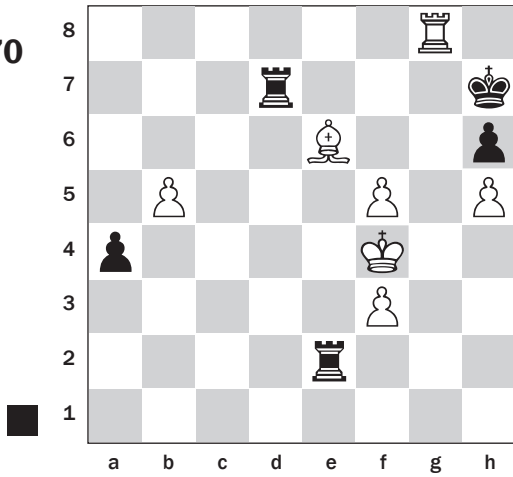
1. _____

2. _____

HINT

De witte dame op h7 staat zeer slecht. Kunnen de zwarte torens de dame insluiten?

570

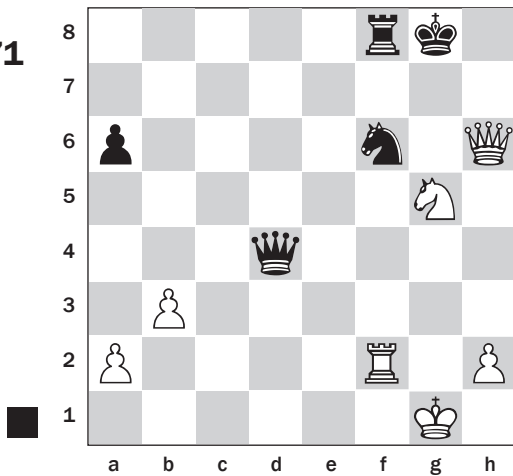
Antwoord:

1. _____
2. _____
3. _____

HINT

De verdediger uitschakelen met Txe6 heeft geen zin, omdat de pion terugslaat en dan de toren op d7 aanvalt. Kun je voordeel behalen met een tussenzet?

571

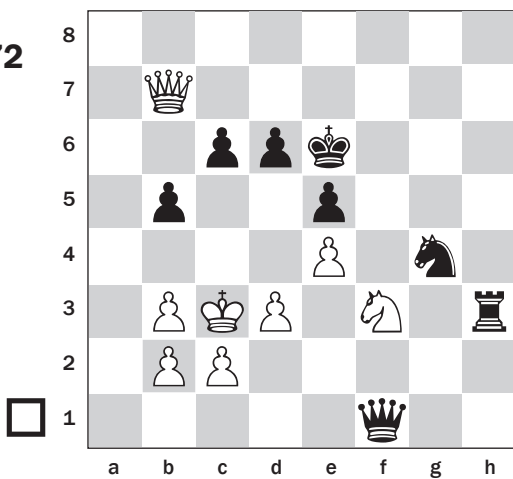
Antwoord:

1. _____
2. _____
3. _____

HINT

De witte toren op f2 wordt alleen door de koning gedekt. Daarnaast houdt de zwarte toren op f8 hem ook in de gaten. Win materiaal met een lokzet, een dubbelschaak, en een vork.

572

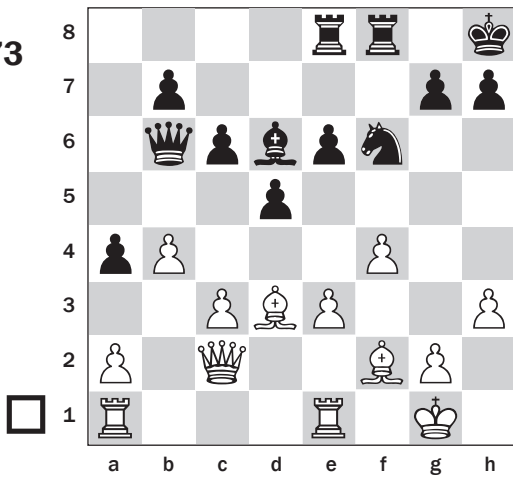
Antwoord:

1. _____
2. _____
3. _____

HINT

Merk op dat de dame op f1 ongedekt staat. Gebruik een paar forcerende zetten om een röntgenaantal op te zetten, met damewinst.

573

Antwoord:

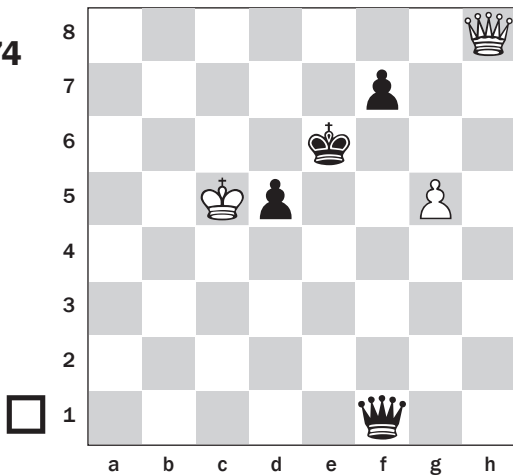
1. _____

2. _____

HINT

Gebruik een aftrekaanval om een pionvork in de stelling te brengen.

574

Antwoord:

1. _____

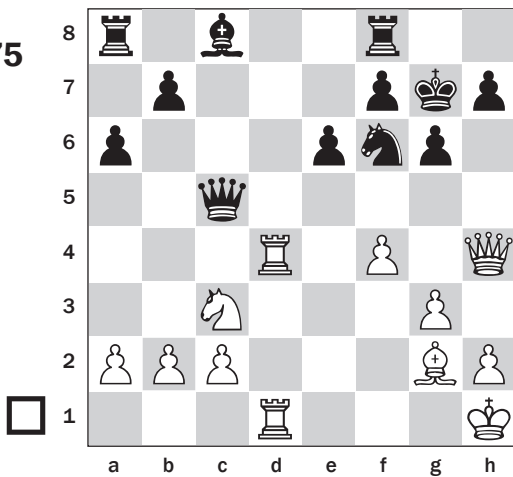
2. _____

3. _____

HINT

De dame op f1 staat ongedekt. Met een paar forcerende zetten kan wit een röntgenaanval opzetten op de zwarte koning en dame.

575

Antwoord:

1. _____

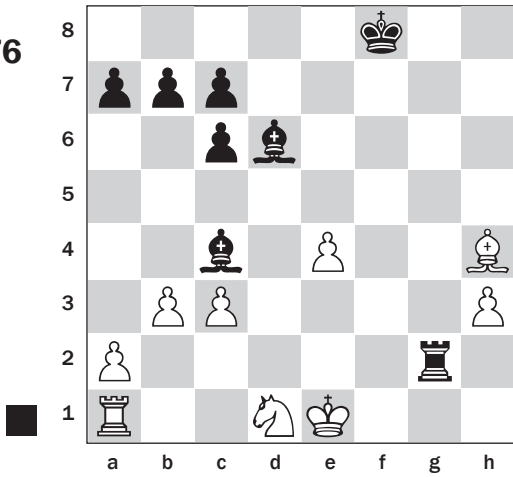
2. _____

3. _____

HINT

Merk op dat de dame op c5 ongedekt staat. Win een paard door met een lokzet een vork voor te bereiden.

576

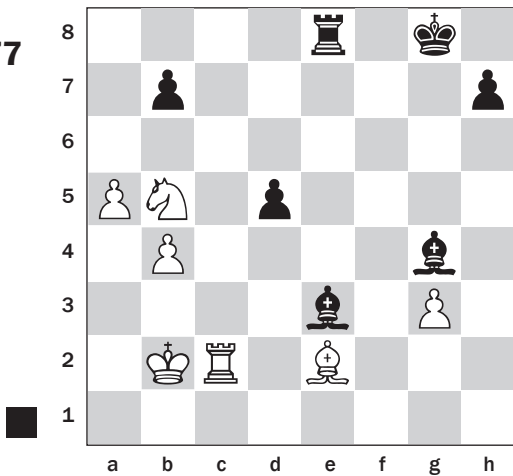
Antwoord:

1. _____
2. _____
3. _____

HINT

Gebruik de looper op c4 en de toren om een aftrekaanval op te zetten. Gebruik dan aftrekschaak om de toren op a1 te winnen.

577

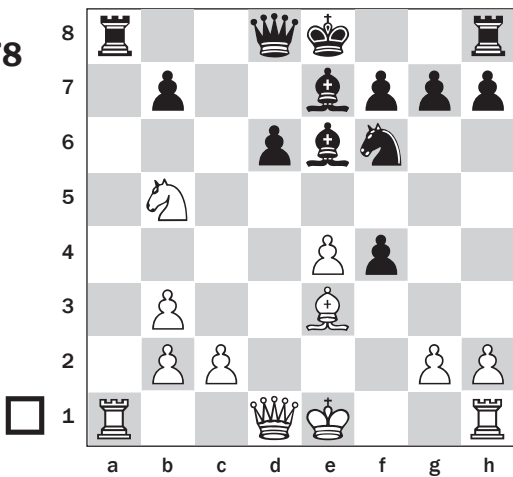
Antwoord:

1. _____
2. _____
3. _____

HINT

Win materiaal door een aftrekaanval op te zetten voor de witte toren.

578

Antwoord:

1. _____
2. _____
3. _____

HINT

Door op de juiste manier te slaan kan wit een grote vork opzetten!